

ZURIE, BIOTZ ANDI

(2n. SARIA)

Neska ederra zan Zuriñe.

Errietan banakak egoten diranetako.

Ez arro ta ez gangar. Edertasunak emoten **daben** itxureagaz, baiña oetik urten barik. Mardul, guri eta ondo betea.

Bakoitzak euki leiken zalekeri berezia kontuan artzekotan, lore zale zala esan giñei. Baiña ez eukan dirurik azoketan erosteko. Tarterik be ez mendira billa joateko. Etxe barruko batzuk euki eta zaintzen arretaz jarduten ekian.

Aita-ama zarrak zitun.

Unorez eta miñez jo eta erreta. Kontu artu bagako bizi baten zartzaroak soñez lotuegiak, igartuak eta sortuak.

Alkarri laguntzeko ez ziran. Bakar-ka euren buru zaintzeko gai be ez. Ez ebiltzan burutik ondo be.

Ez zitun ospitalera bialdu nai. Iñoiz orrelako zerbait esaten eutsen auzoak. Baiña biotza urratuko jakon berari. Eta eurei, zarrei, zer?

Bestetik ezin ori be. Etxe zar baten jaube ziran. Urtean ez eutsen emoten erri-zerga ordaintzeko be. Eta errenter-ruak ezetara be urten nai ez. Ez urten, ez geiago ordaindu, ez erosi.

Ba dagoz orrelako ainbat gertaera, geien be lendik etxekotasunean biziten oitu diran erri txikietako bizitzan. Bizimodua gora joanarren, legeari begiratu barik borondateari eutsia, buru aurkako diranak.

Eurak be, egia esateko, beste alaxoxe etxe arrakalatu baten bizi ziran. Gurasoak ez eukan karidadeko

laguntza besterik. Zuriñe etxeetako garbitasunak egiten ibiltzen zan, gurasoak erdi baketan izten eutsen ordue-tan.

Orrela, batetik janari ondakiñak, bestetik jantziak, eta eguneroko zerbait erosteko ataraten eban diru apuntxuagaz ozta-oztan bizi zan.

Arrantzale errietan oiturea zan txalopak arraiñagaz etxeratzean, orrelako premiñadunei zapitxo bete arrain emotea. Nai eta atsegin ez, oitura zalako, lotsatu barik joaten zan txalopa egalera. Eta molla gaiñean arrantzaleak berba gozuak esaten eutsezan, zirikadak be bai, baiña bera ez zan aizetuten eta irrikatzen. Itxurak ez dau beti eder egiten, erantzuten ekian. Mai utserako iñor gertuko ziñateke?

Sekula ez zan beragaitik arrokeririk entzun, ez eta arinkeririk eta gauza lizunik be.

Ez zan santuei musuka ebillan neska, ez eta eleiza zapalduten ez ekiana be. Orretan jatorra zan, zentzunduna. Bere jokabideagaz otoitza egiten ekiana. Jazan eta errukia eskiñiz, giza-legea beteten ekiana.

Beretzat gurasoak zama izugarri ziran. Baiña sekula ez eban pentsatu laga bear zitunik, ez euren kontura bere estutasunik arintzerik be.

Egun baten polizikoak deitu eutsen. Kezkati eta larri joan zan, zetaz deadar eutsen ezin bururatuta.

—Zuriñe Sagasti?

—Neu naz.

—Nun dabil zure semea?

—Zeñena?

—Barakaldo'ko agirietan agertzen da, aita ez ezagun eta zure seme bat.

Gorritu zan, sutu. Iñok ez eutsan ordurarte ezer esan. Ezin eikean ukatu. Ain zeatz esateko ba ekien zerbait. Urte mordoia zan, udaldiko serbitsu batera joan zala hotel batera. Gau alai baten, makurtu eben. Jausi zan. Pasako txoriak lez, jo ta pasa. Eta or konpon. Aitatasunik emon bear zanik be, lenengoz urratu ebanak bera ez zala lenengo eta bakarra izango-ta. Edozein emakume galdu lez. Andik laster kontuak. Utsunak eta betetasunak.

Zuriñe'k al bestean ezkutatu eban amakuntza. Bilbo'n bizi ziran lagun batzuk makurtu ziran eurena lez artzera etorri eikeana, eurak ortarako zailtasuna eukelako. Esandako eran, agertu zan mutilla lenengo egunetik eskiñi jakoen. Gero ez eurak egin eben alegiñik, ez Zuriñe'k alkar ikusteko. Maitatzen asi baiño len, obe zero aztu beretzat, eta bestientzat be ixilitasuna gordetea mesedegarri.

Baiña mutilla, bakarra, lotsa barik asi zan etxean. Ikastoletan lenengotan argi, gero alper. Kozkondu ala laster asi zan guraso-ordeei burukomiñak emoten. Borondatez artu eben a, etxe ondatzaille gertatu jakoen. Egunero nasteren bat, eroso-aldien bat, lapurreten bat, kaleko naigabeen bat. Etxea ondatu, osasunez eta ondasunez eta bera zero gaixotu.

Droga zaleen sarean nastatu eta jausi zan. Ez egoan iñor a mantsotuko ebanik. Bein, eztabaida zatar eta lotsagarri baten ondorenez, ama ordea zaurituta laga eban.

Polizikoak sartu ziran bereala. Mutillaren nortasunak batzean, ezin bete. Aitatasun eskutukoa salatu zan. Ama jatorraren aztarrena billatu

eben. Eta gero... jaiotzako saltze traturik egon ete zan, beste goraberekin batean, argitu nai.

Etxea goitik bera etorrita lez geratu zan Zuriñe. Aita zarren nekea gitxi-na zan. A neke garbia zan, gogoz bateten ebana. Nekean ba barruko bakea sortzen autsena. Oraingoa laidoa zan. Eskutu edo ixilpeko baten salaketa lotsagarria eta ama baten noraiñoko erantzun bearraren kezka larri eta urduria.

Nai eta berak zer ikusi ez, esateko lapikoari ez urik ez gatzik emon, ezin ukatu ama zanik.

Eta maitasun bako sortzeari bide-rik eteten ausartu ez zan lez, bere ize-na zaintzearren iñori leporatu eutsen frutuari amatasunik ezin ukatu.

Polizikoak osoari erdia edo ta erdiari beste zati erdika kentzea oituten daben lez, ez eutsen osorik sinistu. Eta guzurrari tarte billatu nai eutsen.

Uriburura deitu ta an keztatiago euki eben.

Era bardiñean egin eben danak autorketa eta euren mesederako izan zan.

Guraso ordeak ez eutsen ezelako errurik leporatu nai Zuriñe'ri. Ba ekien onek ezagutu be ez ebalu egiten.

Zuriñe etxera biurtu zan. Esateko ez eban kalerik ikusten, lotsatuta. Zei-

ñiek zer esango. Besteen jardun asko beragaitik ziralakoan.

Gurasoak ez eben asko iraun. Bata bestearen atzetik laster il ziran, Zuriñe'ri azken lantsu eta neketsua emon ondoren.

Onek, egunetan be, mutillaren oroitzaz, droga zaletuen gaixoan jausita egozanez alde bere bizia eskintzeko gogoa igartzen eban beragan.

Baserrin baten droga-zaletuen osasunerako edo barriz gizarteratzeko aterpe bat zabaldu zala jakin eban. Asko pentsatu barik eskini zan ango lanetarako, jan truke.

Gorriak igaro zitun lenengotan. Guraso zarrak zaintzea baiño minkorrago zan gaisorik ezin mendetuta ebiltzan gazte jausi arein arduetan jardutea.

Batzuk eukin borondatea, indarrez, edo diruz edo gogotzarrez eroandako beste batzuk okertuten eben.

Pozik eroango eban ara bere semea, baiña berak ezagutu barik, nor zan konturatu barik, orrela bere eskintza eta alegiña maitasun zabala-koz egiña gertatuko zalako.

Bein... bestetan baiño zaratatsuago igarri zitun gazteak. Ezin eben batzuk ezer artu barik iraun. Ez ekien zer egi-ten eben. Dana asarrea, egon eziña, erretasuna. Alkarri zirri ta tirri geia-go, gero ta zaratatsu ta galduago.

Alako baten mutil bat ikusi eban aiztoa ataraten. Beriala gogoratu zan bere semeagaz. Bat bateko irudipena. Tartean sartu zan eta mutilla be konturatu zanarren, ezin eskuari atzeratu, indarririk galdu eragin. Odoletan geratu zan.

Zarataka asi zan mutilla, sartu bearraren asarre. Gora-goraka, berba lizun eta zatarrak esaten.

Zuriñe'k, zital, ixildu eragin eutsan.

—Zein zara zu orretarako?, jardetsi eutsan mutillak.

—Ibon ez al zara zu?, biotzetik urten autsan Zuriñe'ri.

—Zelan dakizu?

—Zeure ama nazalako!

Arrezkero sekulako lotsa zaintzen eutsan Zuriñe'ri.

Baiña andik atara egin bear izan eben Ibon. Gaixoa sakonegi sartuta eukan. Ez eukan burubide zuzenik. Zoro-etxe batera aldatu eben.

Eta Zuriñe'k an jarraitu eban, semearen urratsa gero ta biziago ebi-llala, gazte gaixoen mesedean eten bagako lanean. Gaixoak, deitura bakarra emoten eutsen: ZURINE, BIOTZ ANDI.

ZUBIKARAITAR AUGUSTIN